

norum et barbarorum, commerciis et connubiis commixtorum, Valachi orti, lingua nova ex veteri sua barbara et romana confusa ac corrupta utuntur. Permulta tamen retinent latina verba [...]. Unde vero et quando Valachi dici coeperint, non comperio. Vulgaris quidem est opinio, sed nullo veteri authore nixa, a Flacco quoque, sive praefecto, sive domino, eos nomen hoc accepisse, ut primum Flacci, mox corrupto a finitimis barbaris vocabulo Vulassi et Valachi appellarentur. Polonorum quidem atque Slavorum lingua non modo hi populi, verum etiam omnes Italici generis Vulassi et Vulossi dicuntur, quod ipsum etiam argumento est, italicam hanc gentem esse [...]"¹.

Explicînd logic și documentat formarea poporului român, Kromer vorbește și de existența celor două state românești, începînd din evul mediu :

„Vocatur etiam Moldavia haec ipsa regio, sed utrum a flumine, an aliunde, nondum satis compertum habemus. Posteriori quidem tempore gens una, in duos dominatus secta, nominibus quoque distingui coepit, sic ut ii, qui ad Orientem et Septentrionem vergunt, et Podoliae finitimi sunt, Valachorum nomen retineant ; qui vero meridionale Transsylvaniae latus attingunt, Multani a nostris, a caeteris vero Transalpinenses Moldavi et Valachi vocantur“².

Din examenul atent al faptelor, rezultă că mai mult decît în oricare alt izvor, Gr. Ureche a găsit un impuls, pentru a începe să scrie cronica sa, în scrierile lui M. Kromer, fiindcă acesta i-a revelat argumentat originea latină a românilor, unitatea de neam („gens una“) a acestora, indiferent că trăiesc în state diverse, și i-a sugerat ideea să caute singur baza latină a unor cuvinte românești. Material informativ a găsit și în alte cronici polone (în special Bielski), dar imaginea ansamblului, plecînd de la cucerirea și colonizarea

¹ M. Kromer, *De origine et rebus gestis Polonorum*, Basel, 1555, p. 312: „Dacia [...], după multe războaie purtate cu Romanii, a fost în sfîrșit, după cum scrie Eutropius, supusă și transformată în provincie romană de către împăratul Traian. Cum însă fusese pustiită de războaiele amintite, mari mase de oameni au fost aduse de către acesta, de pe întreg teritoriul roman pentru ca să populeze ogoarele și orașele. Nu mult timp după aceea, sub împărații Galienus și apoi Aurelian, au încălcat-o însă barbarii. Pe urmă Goții au stăpînit-o pe vremea lui Gratianus. Și astfel, Valahii născuți din acea colonie de romani și barbari, amestecați prin conviețuire și căsătorii, se folosesc de o limbă nouă amestecată și stricată, ieșită din cea veche a lor neevoluată și din cea latină. S-au păstrat chiar multe cuvinte latine [...]. De unde însă și de cînd a început, să li să spună Valahi, nu pot să știu. Circulă o știre, dar neatestată de nici un autor antic, că numele l-au primit de la un oarecare Flaccus, fie comandant, fie guvernator, încît după acest nume mai întîi li s-a spus Flacci, apoi cuvîntul fiind alterat de popoare vecine, au fost numiți Vulassi și Valahi. În limba Polonilor însă și a Slavilor nu numai acestui popor, ci și tuturor celor de neam italic li se spune Vulassi și Vulossi, ceea ce este încă un argument că acest neam este italic“.

² *Ibidem*, p. 313: „Aceași țară se numește acum Moldova, dar dacă numele îi vine de la un riu sau de la altceva încă n-am înțeles destul de bine. După o vreme, poporul acesta unitar, despărțit în două principate, a început să se deosebească, prin nume, așa încît aceluia care sînt așezați spre răsărit și mieznoapte și se învecinează cu Podolia le-a rămas numele de Valahi ; cei care însă ating marginea de sud a Transilvaniei sînt numiți de ai noștri Multani [Munteni] iar de alții Moldoveni transalpini și Valahi“.